

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Vitæ S. Ferdinandi, Regis Castellæ Et Legionis, Ejus
Nominis Tertii**

Papebrochius, Daniel

Antverpiæ, 1684

IX. Ecijensis Regis succursu aliorum verso, Vrbs Sancto deditur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42333

CAPUT IX.

*Ecijensis Regis succursu aliorum verso, Vrbs Sancto
deditur.*

91 **I**Llo tempore Ecijæ a morabatur Rex quidam
a Maurus, nomine Abenhuc, multum habens mi-
litem peditem equitemque: apud quem versa-
batur Christianus Eques, D. Laurentius Xuarez
nuncupatus, atque à Rege Ferdinando propter
facinora quædam relegatus. Dum ergo ante Cordu-
bam erat Ferdinandus & exercitus Christianorum
adhuc exiguus, licet ex variis partibus identidem
novus miles accederet, si voluisset Rex ille Maurus,
ad cujus ditionem Corduba spectabat, contra eum
progredi cum omnibus quibus poterat viribus, haud
difficiliter eum inde pepulisset. Sed Deus, qui sup-
petit remedium adversus quæcumque pericula,
istiufmodi cogitationem menti ejus excussit, in gra-
tiam Regis Ferdinandi. Siquidem Abenhuc iste ve-
hementer formidabat alia facinora aggredi, jam
sæpe in similibus castigatus, & numquam sine clade
regressus ab ejus generis expeditionibus. Quare li-
cet ei diceretur, Regem exiguas tantum copias ha-
bere, non audebat iterum tentare fortunam: de-
inde non poterat persuadere sibi, quod vir talis,
qualis Ferdinandus erat atque tam potens, cum par-
va manu obsideret Cordubam.

92 Deliberandum igitur sibi maturius ratus, inter
consilio Ca- alios voluit etiam audire D. Laurentium Xuarez, quia
stellani a- existimabat hunc sibi quod utilius foret consultu-
pud se exu- rum, idque duabus de causis: quia scilicet multum
lantiis, fidebat ei credebaturque in omnibus, & quia existi-
mabat ipsum pessime velle Ferdinando, à quo fue-
rat ejectus. Talia considerans, vocavit eum, & dixit
Laurenti, quid hic mihi agendum suades? Respondit
ille:

ille; Domine, quandoquidem Celsitudo tua me interrogat, quid agendum sit, dicam. Ego, Domine mi, transferam me ad castra Christianorum, tribus Christianis equitibus comitatus; in eaque secreto me insinuans accurate perlustrabo omnia, & quores loco sit cognoscam, ac deinde revertens dicam, quid faciendum sit; interim mihi promittas velim, quod nihil omnino moturus sis usque dum regrediar, nec moveri ab aliis fines. Placuit autem consilium Regi, & ut ita faceret imperavit.

93 Tunc D. Laurentius, tribus secum pariter equitibus comitantibus, in viam se dedit; pervenienisque ad illos colles qui sunt ad alterum caput pontis, desiliit in pedes; unumque ex tribus sequi etiam peditem iussit, duobus aliis commendans e-
atque ad castra Christiana exploranda emissi.
 quos usque in reditum suum. Ingressus in castris lento passu pervenit usque ad tentorium Regis, ibique reperit venatorem in excubiis positum, atque ei dixit: Amice, gratiam quaeso hanc mihi facito, ut aliquem ex ministris Regis voces, dicasque hominem adesse, qui ei loqui velit, idque confestim, magni enim momenti rem esse. Introivit ergo in tentorium venator, vocavitque Martinum de Otivella, qui continuo consurgens egressus est foras. Hunc rogavit Laurentius ut vellet secum in partem secedere, ubi secreto loqui cum eo posset, dixitque ei, Noscis me? Ego sum Laurentius X Suarez: ingredi ad Regem & dic ei, quod hic sim, & cupio loqui ei; rogo autem ut Celsitudo sua mihi det licentiam introeundi ad se, nec enim aliter ausim quidquam.

94 Ingressus Martinus excitavit Regem, tum forte dormitantem, indicavitque adesse Laurentium X Suarez, qui Celsitudini suae loqui volebat, modo daretur ingrediendi licentia. Ingressi ergo iussu interrogavit Rex, quomodo audebat in suo conspectu apparere. Respondit Laurentius, Domine, tu
 H mo

me ejecisti in regionem Maurorum, ad male faciendum mihi; ego autem credo quod hoc fuerit ad meam vestramque utilitatem. Atque inde narravit ex ordine quidquid acciderat; jubebat autem, ut porro dispiceret Celsitudo sua, quid mandatum ac factum vellet. Placuerunt verba Laurentii, quasi- vitque ab eo ecquid ipse faciendum judicaret. Tunc dixit ei D. Laurentius; Domine, videtur mihi quod Celsitudo *c* vestra debeat hic manere quieta, ubi nunc castra fixit cum exercitu suo, sed majori quam nunc adhibeat vigilantia opus esse: videat autem quantum militem habeat in suburbio Axarquiae: qui si sufficiat ad tuendum illud, id tibi satis sit, ceteros autem omnes ibi non necessarios junge exercitui tuo. Ego autem revertar ad Regem Abenhuc, & meliori quo potero modo conabor cum divertere à proposito, dicamque quod omnia quae ei sunt relata sint falsissima; & vestram Celsitudinem hic esse cum copiis numerosis, nec ulla ratione ipsi expedire ut huc veniat, atque ita dimittat militem quem collegit. Duarum autem rerum alterutra continget; ut scilicet vel ego divertam eum, ne veniat adversus Celsitudinem vestram; vel si efficere id non potuero, promitto Celsitudini vestrae, quod continuo veniam cum omnibus qui ibi sunt Christianis ad serviendum tibi in propria persona, ac vitam reliquam eidem impendendam: quid autem ibi factum sit, tertio abhinc die intelliges per epistolam meam, ab hoc quem adduxi scutifero deportandam.

*de modo per-
viculi im-
minentis
avertendi,*

95 Tunc Rex Ferdinandus D. Laurentio gratias egit, pro tam bona voluntate ejus erga se; eique veniam praeteritorum concedens, recepit in subditum, dimisitque dicens, ut quemadmodum promiserat ita ageret. Osculatus manum Regis Laurentius abiit, & abiens dixit Regi, ut per tres aut quatuor sequentes noctes juberet in castris excitari fo-
cos

eos multos, ut si forte Abenhuc mitteret alios exploratores Mauros, numero focorum persuasi crederent vera esse quæ ipse retulisset. Respondit vero Rex, iret in pace, curandam rem ita ut consuluerat. * Dimissus à Rege Laurentius egressusque é castris, rediit eó ubi dimiserat comites & equos; ^{abducitur & proposito:} subditisque calcaribus, quam potuit celerrime iter suum relegens, primo mane pervenit Castrum, atque inde Ecijam appulit sequenti nocte sub primum somnum; moxque ad Regem Abenhuc accessit. Gavissus est eo viso Rex, & quid vidisset interrogavit. Ipse verò respondit: Domine, haud equidem libenter dixero, certus non habendam mihi fidem: sed mitte alios qui videant, & invenient Regem Ferdinandum bene armatum & munitum in castris suis valde copiosis: quod autem moram aliquam traxerim, eo feci ut melius cuncta circumiens explorarem, & explorata referrem certius. Quid ergo, inquit Abenhuc, suades? Cui D. Laurentius: Non convenit mihi consilium dare Celsitudini tuæ, sed ipsi omnibus viribus meis servire & mandata exequi.

96 His auditis quievit nocte illa Abenhuc, sequenti die consilium initurus. Tunc autem advenerunt legati Regis d Valentia, significantes quod Jacobus Arragonia Rex, cum omnibus copiis suis imminebat Valentia civitati, contra quem ut auxilio sibi veniret Abenhuc etiam atque etiam rogabat. Ille vero lectis litteris, in consilium advocans Satrapas Mauros, interque eos D. Laurentium, exquisivit eorum sententiam super postulatis Valentini Regis; quorum omnium mens una fuit, videlicet, quod cum Christiani jam tenerent suburbium Axarquia, ipsa vero civitas diu resistere eisdem posset, fatius esset succurrere quantocyus periclitanti Valentino Regi: quo facto satis tempore veniretur ad succursum Cordubæ, postquam interim copia Ferdinandi

*perfidie occi-
ditur ab a-
mico. Mau-
ro.*

nandi Regis (ut fieri assolet) magna parte diffuxis-
sent. Hoc consilium cum Regi Abenhuc placuisset,
instructis mox copiis progressus est Almeriam, ubi
habebat naves quasdam, ad custodiam Valentini
portus servituras. Almeriæ porro cum esset Rex A-
benhuc, Maurus quidam ipsi perquam carus invi-
tavit eum, ac probe potum suffocavit in piscina
sua: mox autem atque innotuit militibus mors Do-
mini sui, dissoluti sunt & singuli ad sua reversi,
Laurentius autem, assumptis secum Christianis om-
nibus, transit ad Regem Ferdinandum, qui eum
gratanter excepit pro tam insigni servitio sibi præ-
stito. Ex hoc vero tempore dominium Maurorum
eorum qui portus obtinebant multifariam divisum
est, eo quod nollent Regem qui simul omnibus
imperaret, sicut factum eatenus: & Regem Ferdi-
nandum Deus infinita sua misericordia liberavit à
discrimine tali, de medio tollens Regem barbarum,
qui exaltationi fidei sanctæ ejusque restaurationi per
Ferdinandum curandæ potuisset obsistere: eadem-
que via Jacobo Arragonum Regi expeditam reddi-
dit victoriam de Valentinis Mauris, quorum civi-
tatem interceptit, sicut narrat Historia.

*Anctus in-
terim copiis
Ferdinan-
dus,*

97 Interim Ferdinandi Cordubam obsidentis co-
piæ augebantur quotidie, multis ex utroque regno
Nobilibus, & Communitatum plurium delectis eod-
dem accedentibus. Tum vero arctius coepit obside-
ri civitas & in majores angustias cogi Mauri, au-
dientes extinctum esse Regem Abenhuc, Principa-
tumque multifarie divisum & novis identidem viri-
bus auctum Ferdinandum. Quare cum animadver-
terent, non destitutum eum ab incepto opere prius
quam id ad finem perduxisset, se vero plurimum
fatigatos fame, consumptis fere victualibus omni-
bus, & undique pressos; petierunt pacisci de con-
ditionibus tradendæ urbis. Conditio autem non a-
lia eis data est, quam ut vita personisque salvis
egre-

egrederentur quo vellent, urbem cum rebus suis omnibus victori dimitterent. Ita civitas, ex præcipuis Andaluziæ una, tradita est in festo Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, atque à Mahumeticis spurcitiis evacuata: Rex autem Ferdinandus jussit continuo Crucem in summa turri collocari, unde execrabilis Mahometi nomen invocari solebat: & cœperunt Christiani magno cum gaudio laudare Deum adiutorem suum, atque exaltare sanctam ejus fidem. Sua quoque insignia juxta Crucem collocari mandavit Rex, & Episcopos cum universo Clero in exultatione vocum Te Deum laudamus decantare, sic ut ab omnibus Christianis exaudirentur; qui similiter præ devotione lacrymantes dabant laudes Deo e.

urbem dedicatione capite

e

CAP. XVII
Mezquitam expiat dedicatque

98 Et tunc venerabilis Joannes Oxomensis Episcopus, Regalis aulae Cancellarius, cum Gundifalvo Conchensi, Dominico Beatiensi, Adamo Placentinensi, Sancio Cauriensi Episcopis Mezquitam ingressus est Cordubensem, quæ cunctas Mezquitas Arabum ornatu & magnitudine superabat. Et quia venerabilis Joannes, de quo diximus, Roderici Toletani Primatis vices gerebat, qui tunc temporis apud Sedem Apostolicam morabatur, eliminata spurcitiæ Machometi & aqua lustrationis perfusa, in ecclesiam commutavit, & in honore Beatæ Virginis erexit altare, & Missam solenniter celebravit. Et sermonem exhortationis divinæ proponens, secundum sapientiam sibi datam & gratiam suis labiis instillatam, diffudit eum in cordibus auditorum; adeo ut pœnitentia gaudia recreati, contriti cordis sacrificia & labiorum vitulos immolarent: & Rex Ferdinandus novæ Ecclesiæ dotem obtulit competentem.

f

99 Postea consecrato ibi Episcopo Magistro Luppo, Rodericus Primas & Pontifex Toletanus aliquos redditus privilegio confirmavit, & Lucenas insuper dedit ei. Et tanta est urbis illius abundantia,

s Jacobo ablatas campanas restituit

H 3

amœnitas

amœnitas & ubertas, quod audito præconio tantæ urbis, ex omnibus Hispaniæ partibus habitatores & futuri incolæ, relictis natalibus sedibus, quasi ad regales nuptias cucurrerunt; & sic incolis continuo est repleta, quod domus habitatoribus, non habitatores domibus defecerunt. Et cum in opprobrium populi Christiani, campanæ S. Jacobi, quas Almanzor detulerat in Cordubæ Mezquitam, dependent functæ officio lampadum; Rex Ferdinandus easdem campanas fecit ad ecclesiam B. Jacobi reponari: & ecclesiæ B. Jacobi restitutæ sunt: ubi cum ceteris cymbalis benefonantibus, peregrinorum devotio laudat Deum in Sanctis suis.

ANNOTATA.

a Ecija, olim Asti, ad alteram Singulis fluvii ripam, inter Cordubam & Osunam, qua limites Cordubensis & diœcesis Hispalensis terminos proxime contingunt.

b Pontem intelligo Bati instratum, de quo supra, ad quem castra Rex habebat in succursum suorum, trans flumen in Axarquia turribus consistentium.

c In vulgari Alteza: & hic titulus sufficiebat quando composita est Chronica, nec eum judicavit usquam mutandum, qui ante 120 annos eandem curavit imprimendam, licet tunc Majestas daretur Regi: quod ideo solum noto, ut appareat quam fidelis editio hæc sit, quamque ab originali mutatum nihil, quod intelligi eo tempore poterat, licet madus loquendi tunc alius esset.

d Zahenum Valentia Regem appellat Mariana lib. 12 cap. 19 agens de exitu belli Valentini, quod finem habuit deducta urbe, Arragoniisque in eam ingressis mense Septembri in pervigilio S. Michaelis, die 28 mensis. 1278.

e Hactenus Chronica: quod utra nunc possumus ex Roderico da-

vo, consequenter accipe ipsi ejus verbis.

f Hac Roderici absentia causa fuisse potuit, cur de victoria ad Xerez nihil, de Corduba capta, brevius scripserit; cujus tamen contextum propter auctoris reverentiam hic addendum censeo: est autem hujusmodi. Ceterum elapso * biennio à morte patris sui Regis Legionensis, obsedit Cordubam, regiam & patriciam civitatem: ad cujus obsidionem hoc modo venit. Saraceni quidam, offensi Primoribus civitatis, venerunt ad quosdam Milites Christianos, Spondentes se daturos unum ambitum civitatis. Hi autem Milites, qui Almogavares dicuntur Arabice, verbum gaudii audientes, licet non crederent, periculo sese dederunt, & in noctis silentio ad murum Cordubæ pervenerunt. Et cum vocem vigilum non audissent, quia soporis ignavia tenebantur, appositis scalis quas secum tulerant, ad muri altitudinem ascendunt, & turres aliquot occuparunt; in quibus vigiles occi-

* imo quinquennio
CAP. XVI

Obsidionis
Cordubensis
historia ex
Ruader. Tolet.

occiderunt, & ambitum qui Ex-
arquia dicitur invaserunt, mul-
tis ex Arabibus interfectis qui in
hoc ambitu habitabant. Et ipsi
metu postposito in turribus re-
sederunt, licet ex alio ambitu
Arabes sagittis, fundis, jaculis,
& lapidibus fortiter impugna-
rent: & successum hujusmodi
nuntiarunt Christianis qui in
Frontaria morabantur. Quod
cum audisset Miles quidam de
familia Regis, qui Ordonius Al-
vari dicebatur, statim omnes,
quos habere potuit, Cordubam
secum duxit, & statum obfi-
dionis Domino Regi continuo
intimavit: interim autem adve-
nit Alvarus Petri, de Regni
Magnatibus, potens & nobilis,
& obsidentibus se adjecit. Et
Rex Ferdinandus, qui in Regno
Legionis eo tempore moraba-
tur, recepto nuntio, convocatis
civibus & militibus, licet non
expectatis, vix cum centum mi-
litibus coepit continuo profici-
sci, Sed imbrium & fluviorum
inundationibus aliquantulum

impeditus, non potuit tam cito
occurrere ut volebat. Advenit
tamen tempore opportuno, &
quotidie tam ex Castella quam
ex Legione veniebant Milites &
Magnates & Communia civita-
tum. Coepit Corduba gravius
coarctari: tandem affecta pug-
nis, & inedia victa, redditur
& invita, & vitæ tantummodo
conservati inclusi Arabes exie-
runt, & in festo Apostolorum
Petri & Pauli à sordibus Maho-
meti patricia civitas expurga-
tur; sed Rex in turri majori,
ubi solebat nomen perfidi in-
vocari, præcepit lignum Cru-
cis vivificæ exaltari: & coepe-
runt omnes cum gaudio & la-
crymis, Deus adjuva, concla-
mare, & subsequenter regale
vexillum juxta crucem Domi-
nicam collocari. Et coepit in
justorum tabernaculis gaudii &
lætitie vox audiri, Clero cum
Pontificibus acclamante, Te
Deum laudamus, te Dominum
confitemur. *Hactenus verba ipsius
met Roderici.*

CAPUT X.

*Ferdinandi cum Ioanna Pontivenfi matrimonium, cura
confiniis tuendis & muniendis impensa.*

Stabilita igitur incolis & bellatoribus civitate, ¹⁰⁰
Rex Ferdinandus Toletum ad Reginam nobi- <sup>Rex Toletū
regressus ad
matrem,</sup>
lem est reversus; quæ pari victoria jucunda
ta (utpote quæ consilio & subsidio, licet ab-
sens, omnia procurarat) gratias cum lacrymis
egit Deo, quod antiqua dignitas; ignavia Principum,
liturata, sui solertia & studio filii fuit Hispaniæ re-
stituta. Hæc enim Regina nobilis Berengaria sic fi-
lium in bonis operibus enutrivit, quod bona stu-
dia, quæ Regina nobilis, nullius virtutis oblita,
H 4 nullius